

Visjón um vælferð

Í gjár var Visjónstorg á Hotel Hafnia, har eini 60 fólk viðgjørdu strategipappírið fyri Vælfærd. Visjónstorgið varð skipað við framløgu, og fólk kundu síðani gera viðmerkingar, seta spurningar og kjakast um evnini

VISJÓN 2015

Rigmor Dam

rigmor@sosialurin.fo

Mynd: Jens Kristian Vang

Grundarsteinurin um vælferð stendur eitt sindur fyri seg í Visjón 2015, tí heili 12 bólkar hava arbeitt við hvør sínum øki. Úrslitið av hesum arbeiðið er eitt 23 síður drúgt rit við niðurstøðum og tilmælum. Tey eru savnað í seks partar: Vælfærd og vælferðargransking, Børn og ung, Førlíkatarnað, Eldri, Heilsa og heilsuverk og Bústaðarpolitikkur. Pláss er sjálvsagt ikki at prenta alt her, so vit hava valt nøkur evni út, serliga har talan er um ítøkilig uppskot, og tiltøk, sum ávirka einstaka borgaran. Til ber at lesa alt álitid á heimasíðuni hjá Visjón 2015.

Bústaðarpolitikkur

Mál fyri bústaðarpolitikk

Broytt bústaðarlóggáva skal skapa fyrirtreytir fyri fjøltáttaðum bústaðarmøguleikum

Bústaðarpolitisk ætlan: Fyri at røkka málinum um fjølbroyttar bústaðarmøguleikar, verður framd tann bústaðarpolitiska ætlan, ið longu er orðað. Henda ætlan hevur við sær, at Húsarlánsgrunnurin og Íbúðagrúnnurin við lóg verða umskipaðir til alment partafelag. Hetta bústaðarpartafelag skal fígga bústaðir til fólk við serligum tørvi. Bjálvingarstuðulslánsgrúnnurin verður avtíkin, og nýggja bústaðarpartafelagið skal so veita avdráttarfrí lán til bjálving og orkusparandi tiltøk hjá fólka- og fyrítíðarpensjonistum, sum búa í egnum bústaði.

Gjerd verður lóg um lúta-íbúðafeløg. MVG-lóggávan og rentustuðulslóggávan verða broyttar, so at lúta-íbúðafeløg fáa somu rættindi og skyldur sum tey, ið byggja privat sethús. Umframt hetta verður gjerd nýggi føroysk leigulóg fyri privatar bústaðir, ið skal tryggja rættindini hjá leigarum og útleigarum, eins og skattalóggávan verður broytt, so at skattingin av inntøku, ið stavar frá útleigu til privatar bústaðir, verður

á sama stigi sum vanligur partafelagsskattur.

Lóggáva um fastognarkeyp: Umframt hetta skulu vit við lóg tryggja rættindi og skyldur í sambandi við keyp og sølu á bústaðarmarknaðinum, m.a. við lóg um fastognarkeyp, har eitt nú stuðulýsing verður kravd, og við lóg um húsmekling, ið skal skipa umstøðurnar í sambandi við keyp og sølu gjøgnum húsameklarar.

Vælfærd hjá børnum og ungum

Mál fyri vælfærd hjá børnum og ungum

Arbeidslív eigur at samvirka betur við barna- og familjulív Rættindi hjá børnum og ungum skulu styrkjast

væl skikkað og útbúgvín, so at rætt verður farið um børnini og tey ungu.

Ansingartrygd og víðkaðar ansingartíðir: Ansingartrygd eigur at verða veitt øllum børnum, og ansingartilboð skulu hóska til tørvn hjá tí einstøku barnafamiljuni. Tað merkir, at eisini skal bera til at fáa børnini ansað uttan fyri vanligu upplatingartíð, um kveldið og um náttina. Skipanin við heilsufrøðingum eigur at styrkjast, so at hon kann fylgja við í menningini hjá børnunum, frá gitnaði til 18 ára aldur.

Smidligari barnsburðarfarloyvi: Barnsburðarfarloyvið verða soleiðis háttað, at familjan kann velja, hvussu hon nýtir hetta loyv-

ið, eins og arbeidslívið sum heild eigur at verða skipað við hygni fyri tørvinum hjá familjuni.

Rættindini hjá børnum og ungum skulu styrkjast: Nú revsirætturin er avtíkin, skulu vit fremja eina hugburðsbroyting, so at eingin ivi er um, at tað er skeivt at vera børnum at meini. Umframt hetta eigur at setast á stovn viðgerðarstað fyri børn, ið hava verið fyri kynsligum ágangi. Eitt barna- og ungdómsráð eigur at verða sett á stovn, so at hesin samfelagspartur kann verða hoyrdur.

Vælfærd og vælfærdargransking

Mál fyri vælfærd og vælfærdargransking

Vælfærdarsamfelagið skal mennast, so at tað stuðlar upp undir tær avbjóðingar, ið standast av altjóðagerðini og einstaklingagerðini Vælfærdar- og heilsugransking skulu vera ein týðandi tættur í at tryggja føroyingum eitt vælverkandi heilsu- og almannaverk Vælfærdarráð verður skipað, ið ger viðmerkingar til tann færdar vælfærdarpolitikkinn í einum langtíðarhøpi

vælfærdarsamfelagið og sosialu skipaninar í Føroyum, soleiðis at tær eru sambærilgar við tær í grannalondum okkara. Hóast mótstøðu og atfinningar, hevur norðurlenska skipanin víst seg at vera haldgóð.

At okkara vælfærdarskipan eisini í framtíðini verður grundað á universalismu, merkir, at allir borgarar hava ávís grundleggjandi rættindi í trongstøðum so sum arbeidsløysi, sjúku og aldurdómi, og at allir borgarar – sama, hvat tilknýti teirra til arbeidsmarknaðin er – hava rætt til sosialar veitingar ogtænastur. Henda universalistiska skipan byggir á eina samhaldsfasta fígging og ábyrgd, ið merkir, at sosialu veitingarnar í høvuðsheitum eru fíggaðar gjøgnum vanligan skatt, ið tað almenna, land og kommunur, hava ábyrgdina av at útvega, helst í samstarvi við privatar stovnar.

Breiðkað vælfærdarfigging: Tørvur er á støðugum tillagingum av vælfærdarsamfelagnum. Tað nógva av virkseminum á almannakøinum er í dag skattafiggjað, og eitt støðugt politiskt trýst er fyri at minka um útreiðslurnar. Tí hevur verið tosað um, at ávísar veitingar av røttum áttu at verið avmarkaðar til fólk við fíggarliga trongum kørmum, og/ella at eitt hámark eigur at verða sett fyri veitingum.

Betri granskingarumstøður: Neyðugt er, at seta av byrjanarpening, at samstarva við granskarar og granskingarstovnar í Føroyum og úti í heimi, og at Føroyar eru við í granskingarsamstarvinum hjá ES og Norðurlond Umframt hetta er neyðugt, at bæði almannaverkið og heilsuverkið skapa umstøður fyri gransking og menning, so at vit harvið byggja upp

egnan granskingarførleika og eina greiningarskrivstovu.

Betri hagtalsgrundarlag: Ein komandi KT-høvuðsskipan fyri Almannastovuna kann gera hana til fremsta vitanarsavn fyri gransking á sosiala økinum. Gerast kunnu umfevnandi og nøktandi hagtalsvirlit, sum kunnu geva eittgott samanberingargrundarlag, eisini við onnur Norðurlond. Eisini eru móguleikar at samskipa hagtøl um heilsuøkið betur við nýggju, talgildu heilsu-skipanina. Peningur skal setast av til leyskeyp av starvsfólki og tilknýti av granskaraførleika, umframt til íløgur og rakstur. Neyðugt er at seta av pening til vælfærdar- og heilsugransking beinenvegin, tí granskingin er áhaldandi og mennist ár um ár, og jú fyrr hon verður sett í verk, tess meiri mennist hon fram til 2015.

Samfelagsligi karmurin í Føroyum líkist teimum skandinavisku vælfærdarsamfeløgnum.

Breið semja er um at menna